

Ρόδα

Περίληψη :

Μικτό χωριό στη νοτιοδυτική παραλία της Κυζικηνής χερσονήσου. Οι κάτοικοι ασχολούνταν με την καλλιέργεια οπωροκηπευτικών και την κτηνοτροφία.

Άλλες Ονομασίες

Ρούτια, Narlı (σημ. ονομασία)

Γεωγραφική Θέση

ΒΔ Μικρά Ασία

Ιστορική Περιοχή

Βιθυνία, Κύζικος

Διοικητική Υπαγωγή

καϊμακαμλίκι Αρτάκης, μουτεσαριφλίκι Μπαλούκεσερ, βιλαέτι Προύσας

Γεωγραφικές Συντεταγμένες

1. Ανθρωπογεωγραφία

Χωριό παραθαλάσσιο στη νοτιοδυτική παραλία της Κυζικηνής χερσονήσου, 12 χλμ. βορειοδυτικά της [Αρτάκης](#) και 28 χλμ. δυτικά της [Μηχανιώνας](#). Η ελληνική ονομασία του οικισμού ήταν Ρόδα (καταχωρισμένη στα βιβλία της μητρόπολης) και η τουρκική (παρουσιάζεται στα επίσημα οθωμανικά έγγραφα) Ρούτια (Rutya). Σήμερα ονομάζεται Narlı. Στις αρχές του 20ού αιώνα, το χωριό είχε περίπου 200 σπίτια, από τα οποία τα 150 ήταν χριστιανικά και τα 50 μουσουλμανικά.¹ Οι Οθωμανοί του χωριού γνώριζαν ελληνικά, ενώ, αντίθετα, τουρκικά γνώριζαν μόνο οι κάτοικοι που δούλευαν στη ναυτιλία.

2. Διοικητική δομή – Εκκλησιαστική εξάρτηση – Εκπαίδευση

Σύμφωνα με τα στοιχεία που διαθέτουμε για τις αρχές του 20ού αιώνα, ο οικισμός υπαγόταν διοικητικά απευθείας στο [καϊμακαμλίκι](#) της Αρτάκης, η οποία με τη σειρά της ανήκε στο [μουτεσαριφλίκι](#) του [Μπαλούκεσερ](#) του [βιλαετιού](#) της [Προύσας](#). Στο χωριό υπήρχε ένας [μουχτάρης](#) για το χριστιανικό πληθυσμό, τον οποίο οι χριστιανοί κάτοικοι τον αποκαλούσαν [τορμπατζή](#) (όπως συνέβαινε και σε άλλα χωριά της [Κυζίκου](#)) και ένας για το μουσουλμανικό. Ο μουχτάρης εκλεγόταν μεταξύ των πλούσιων προεστών του οικισμού, όπως και οι 3 αζάδες (σύμβουλοι) που τον ενίσχυαν στο έργο του. Την εκλογή επικύρωνε η οθωμανική διοίκηση. Σε συνεργασία με τον αντίστοιχο κρατικό υπάλληλο (tahsildar), ήταν υπεύθυνος για τη συλλογή των φόρων από τους κατοίκους. Η κοινότητα διέθετε ακόμη δύο υπαλλήλους: έναν αγροφύλακα και ένα νυχτοφύλακα. Ο δεύτερος είχε καθήκον του να χτυπάει με το μπαστόνι του τις ώρες κατά τη διάρκεια της νύχτας, όπως και να προστατεύει τα μαγαζιά του χωριού από κλοπές. Οι υπάλληλοι αυτοί πληρώνονταν για τις υπηρεσίες τους από κοινού από χριστιανούς και μουσουλμάνους.

Υπήρχαν επίσης επιτροπές αρμόδιες για τη διαχείριση της εκκλησίας και του σχολείου. Η εκκλησία είχε στην ιδιοκτησία της μεταλλεία γρανίτη που υπήρχαν στη θέση «Μεγάλο Καρύδι», λίγο έξω από το χωριό προς την πλευρά του χωριού [Γωνιά](#). Τα λατομεία αυτά τα εκμεταλλευόταν ιταλική εταιρεία, η οποία πλήρωνε το αντίστοιχο ενοίκιο στην εκκλησιαστική επιτροπή. Η τελευταία είχε έσοδα περί τις 2.000 λίρες ετησίως, που προέρχονταν από τα λατομεία γρανίτη και την άμμο που έβγαινε από αυτά. Την άμμο την παραλάμβαναν καΐκια και προοριζόταν για χρήση σε οικοδομές. Τα έσοδα αυτά επέτρεπαν στην εκκλησιαστική επιτροπή να παίζει το ρόλο του πιστωτή σε φτωχούς κατοίκους του χωριού αλλά και να στηρίζει τη λειτουργία του σχολείου (π.χ. την πληρωμή των δασκάλων, που ανερχόταν σε 2.500 γρόσια ετησίως).

Τα Ρόδα εκκλησιαστικά υπάγονταν στη [μητρόπολη Κυζίκου](#). Στο χωριό υπήρχαν δύο εκκλησίες: η μία αφιερωμένη στον άγιο

Ρόδα

Δημήτριο και η άλλη στην αγία Παρασκευή. Ο Άγιος Δημήτριος χτίστηκε οπωσδήποτε μετά το 1890, ενώ η Αγία Παρασκευή ήταν παλαιότερη. Οι μουσουλμάνοι το χωριού διέθεταν ένα τζαμί και ένα σχολείο.

3. Οικονομία – Εγκατάσταση μετά τη Μικρασιαστική Καταστροφή

Οι κάτοικοι ασχολούνταν με την καλλιέργεια οπωροκηπευτικών και την κτηνοτροφία, ενώ το εμπόριο διεξαγόταν με την Αρτάκη. Το 1915, κάπου τριακόσιοι κάτοικοι πέθαναν από επιδημία χολέρας η οποία διήρκεσε περίπου ένα μήνα. Μετά τη [Μικρασιατική Καταστροφή](#), κάτοικοι των Ρόδων εγκαταστάθηκαν στα Νέα Ρόδα Χαλκιδικής, στην Καβάλα, τα Λιμενάρια της Θάσου, το Άργος Ορεστικό και το Μαυροχώρι Καστοριάς.

1. Η *Αναγραφή της Κυζίκου*, έργο ανώνυμου Κυζικηνού συγγραφέα του 1825, το οποίο βρίσκεται στη Βιβλιοθήκη της Βουλής, κάνει λόγο για 80 οικίες στις αρχές του 19ου αιώνα, βλ. Μακρής, Κ., «Τα χωριά και τα μοναστήρια της Κυζικηνής Χερσονήσου», *Μικρασιατικά Χρονικά* 8 (1959), σελ. 133-134. Η στατιστική του Οικουμενικού Πατριαρχείου για το 1905 αναφέρει 450 χριστιανούς κατοίκους για τα Ρόδα, βλ. *Ημερολόγιον των Εθνικών Φιλανθρωπικών Καταστημάτων Κωνσταντινουπόλεως του έτους 1906* (Κωνσταντινούπολη 1905), σελ. 179. Η στατιστική του Οικουμενικού Πατριαρχείου για το 1922 δίνει τον αριθμό των 645 κατοίκων, βλ. Patriarcat Oecumenique, *Les atrocités Kémalistes dans les régions du Pont et dans le reste de l'Anatolie* (Constantinople 1922), σελ. 223. Ο Α.Ν. Αναγνωστόπουλος, στο έργο *Γεωγραφία της Ανατολής 1: Φυσική κατάσταση της Ανατολής* (Αθήναι 1922), σελ. 71, αναφέρεται σε 560 κατοίκους, ενώ ο Κοντογιάννης, Π., *Γεωγραφία της Μικράς Ασίας. Φυσική σύσταση της χώρας, πολιτική γεωγραφία, φυσικός πλούτος* (Αθήναι 1921), σελ. 267, κάνει λόγο για 560 κατοίκους, εκ των οποίων οι 60 ήταν Οθωμανοί. Σύμφωνα με τους υπολογισμούς της Σίας Αναγνωστοπούλου, ο οικισμός είχε 612 ελληνορθόδοξους και 113 κατοίκους. Αναγνωστοπούλου, Σ., *Μικρά Ασία, 19ος αι. - 1919. Οι ελληνορθόδοξες κοινότητες: από το μιλλέτ των Ρωμιών στο ελληνικό έθνος* (Αθήνα 1997), πίνακες.

Βιβλιογραφία :

	Κοντογιάννης Π. , <i>Γεωγραφία της Μικράς Ασίας. Φυσική σύσταση της χώρας, πολιτική γεωγραφία, φυσικός πλούτος</i> , Αθήναι 1921
	Αναγνωστοπούλου Σ. , <i>Μικρά Ασία, 19ος αι.-1919. Οι Ελληνορθόδοξες Κοινότητες. Από το Μιλλέτ των Ρωμιών στο Ελληνικό Έθνος</i> , Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 1997
	Μακρής Κ. , "Τα χωριά και τα μοναστήρια της Κυζικηνής χερσονήσου", <i>Μικρασιατικά Χρονικά</i> , 8, 1959, 129-172
	Σγουρίδης Γ. , <i>Η Πέραμος της Κυζίκου. Ιστορία – Λαογραφία – Χρονικά – Αναμνήσεις</i> , Σύλλογος Περαιτών-Κυζικηνών, Αθήνα 1968
	Patriarcat Oecumenique , <i>Les atrocités Kémalistes dans les régions du Pont et dans le reste de l'Anatolie</i> , Constantinople 1922
	Αναγνωστόπουλος Α. , <i>Γεωγραφία της Ανατολής. 1: Φυσική κατάσταση της Ανατολής</i> , Αθήναι 1922
	Μήλλας Α. , <i>Προποντίδα. Μια θάλασσα της Ρωμιοσύνης</i> , Αθήνα 1992
	<i>Ημερολόγιον των Εθνικών Φιλανθρωπικών Καταστημάτων του έτους 1906</i> , Κωνσταντινούπολις 1905

Δικτυογραφία :

	Kapıdag online
http://www.kapidag.com/	

Ρόδα

	Narlı Köyü
http://www.narlim.com/	

Γλωσσάριο :

	βιλαέτι (βαλιλίκι), το
Η ανώτατη βαθμίδα της διοίκησης στην Οθωμανική Αυτοκρατορία, η οποία αφορούσε μεγάλες διοικητικές περιοχές. Οι μεγάλες επαρχίες της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας ονομάζονταν αρχικά εγιαλέτ. Η νέα διαίρεση του 1864 εισήγαγε τον όρο βιλαγέτ (vilayet), κατά αντιστοιχία προς το γαλλικό διοικητικό όρο département, μικρότερης όμως έκτασης. Ο διοικητής του βιλαετιού ονομαζόταν βαλής και είχε εκτεταμένες δικαιοδοσίες.	
	καϊμακαμλίκι, το
Οθωμανική διοικητική μονάδα που αντικατέστησε τον καζά στην Ύστερη Οθωμανική περίοδο, μετά τη διοικητική μεταρρύθμιση του 1864.	
	μουτεσαριφλίκι, το
Οθωμανική διοικητική μονάδα μεσαίου μεγέθους που αντικατέστησε το σαντζάκι κατά την Ύστερη Οθωμανική περίοδο, μετά τη διοικητική μεταρρύθμιση του 1864.	
	μουχτάρης, ο
Αιρετός κοινοτικός υπάλληλος, ο επικεφαλής της κοινότητας σε επίπεδο χωριού ή συνοικίας.	
	τσορμπατζής
Τσορμπατζήδες ονομάζονταν οι προεστοί των ορθόδοξων κοινοτήτων στην Οθωμανική Αυτοκρατορία.	

Πηγές

Αρχείο Προφορικής Παράδοσης Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών, φάκ. Β 29.